

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Qiryah ne'emanah

kolel Nevi'im u-khetuvim

Sefer Yirmeyah

Shelomoh ben Yitshaq

Fyorda, 5570 [1809/1810]

DI

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9844

ירמיה כה כו

(לו) קול צעקת הרעים ויללת אדירי הצאן כי שודד יהודה את-
מדינתם : (לז) ונדמו נאות השלום מפני חרון אף יהודה :
(לח) עזב כפפיר סבו כי היתה ארצם לשמה מפני חרון היונה
וכפני חרון אפו :

כו [א] בראשית ממלכות יהויקים בן יאשיהו מלך יהודה היה
הדבר הזה מאת יהוה לאמר : [ב] כה יאמר יהוה עמד בחצר
בית יהוה ודברת על כל ערי יהודה הבאים להשתחורת בית-
יהוה את כל הדברים אשר צויתיה לדבר אליהם אל תגרע
דבר : [ג] אולי ישמעו וישבו איש מדרכו הרעה ונחמתי אל-
הרעה אשר אנכי השב לעשות להם מפני רע מעלליהם :
[ד] ואמרת אליהם כה אמר יהוה אם לא השמעו אלי ללכת
בחורתי אשר נתתי לפניכם : [ה] לשמע על דברי הנבאים
אשר אנכי שלח אליכם והשבם ושלח ולא שמעתם : [ו] ונתתי
אתהבת הוה כשלה ואז העיר הואתה יתיר ה' אתן לקללה לכל
גויי הארץ : [ז] וישמעו הכהנים והנבאים וכל העם את ירמיהו
מדבר את הדברים האלה בבית יהוה : [ח] ויהי ככלות ירמיהו
לדבר את כל אשר צוה יהוה לדבר אל כל העם ויתפשו אתו
הכהנים והנבאים וכל העם לאמר מות תמות : [ט] מדוע גבית
בשם יהוה לאמר כשלו יהיה הבית הזה והעיר הזאת תחרב מאין
וישבו ויקהל כל העם אל ירמיהו בבית יהוה : [י] וישמעו שרי
יהודה את הדברים האלה ויעלו מבית המלך בית יהודה וישבו

כפתח

ר ש י

ואזכרים : (לז) ונדמו לשון חורבה לשון סדיונו (לעיל ח') ונדמה שם :
(לח) עזב כפפיר וגומר • גלג מלכא מכרכיה כפפיר העוזב את סוכו : היונה
משתכרת בזין כן תירגס יונמן דבר אחר לשון חונאה :
כו (א) בראשית ממלכות • פרעה זו תחתונה קדמה לעליונה ארבע שנים :
(י) כפתח שער בית ה' החדש • אחרים הגיהו בשגלה והוכין וקלת כלי
בית

לז
דעו
שרי
וינע
צייא
כו
עוייב
דער
דיא
פילל
דעו
רער
דער
דער
דעס
דינע
האב
שילו
לאס
דען
ער
דעס
שפו
טעס
אונג
פעל
זיא
רסו
עזב
בית
פיר
כו
והכ

הרגום אשכנזי

קיב

[לז] ניכטס אס וועהגשרייא דער הירטן, אונד יאממערן דער מעכטיגסטן דער העער. דען דער עוויגע האט איהרע ווידע פֿערוויסטעט. [לז] פֿערניכטעט איזט דיא פֿירדליכע ווידע, וועגען דעם ברענגענדען צאָרן גאָטטעס. [לח] ער פֿערלעסט ווינע היסטע, וויא איין לעווע (וינע העלע), דען איהר לאַנד איזט איינע וויסטע. זייא, וועגען דעם איבערוועלטיוגענדען שווערטעס, אונד זיינעם (גאָטטעס) גרימ. מיגען צאָרנס.

כו [א] אים אַנפֿאַנגע דער רעגירונג ירוויקיס'ס, זאָהן יאשיהו'ס, קעניגעס פֿאַן יהודה ערגינג פֿאַס עוויגן פֿאַלגענדעס וואָרט: [ב] זאָ שפּריכט דער עוויגע: טריסט אין דען פֿאַרהאַף דעם טעמפעלם, אונד רעדע צו דען בעוואָהנערן דער שטעדע יהודה'ס וועלכע הערקאָממען, גאָטטעס דינסט צו האַלטען, אַללע דיא וואָרטע, דיא איך דיר אויפֿטראַגע, אָהנע עטוואַס אויסצולאַססען. [ג] פֿילליכט אַכטען זיא דרוף, אונד קעהרען פֿאַן איהרעם בעזען ווענע אום, אַלס. דען ווילל איך מיך דעם איבעלס גערייען לאַססען, וועלכעס איך איהנען וועגען איה. רער בעזען טהאַטען צו געדאַכט האַבע. [ד] זאָגע איהנען אַלזאָ: זאָ שפּריכט דער עוויגע: ווען איהר מיר ניכט געהאַרצט, נאָך דעם געזעטן צו וואַנדעלן, וועל. צעס איך אייך פֿאַרגעלעגט האַבע, [ה] אונד ניכט הערעט דיא וואָרטע מייער דינער, דער פֿראַפֿעטען, דיא איך פֿאַן דעם פֿריהעם מאַרגען אָן צו אייך געזענדעם האַבע, אונד דענען איהר ניא צוגעהערט: [ו] זאָ ווילל איך דיזען טעמפעל גלייך שילה מאַכען, אונד דיא שטאַרט אַללען פֿעלקערן דער ערדע צום פֿלוך ווערדען לאַססען. — [ז] אַלס דיא פֿריסטער, דיא פֿראַפֿעטען אונד דאָן גאַנצע פֿאַלק דען ירמיהו דיזע וואָרטע אים טעמפעל רעדען הערטען, [ח] אונד קיים האַטטע ער דאָן, וואָן איהם דער עוויגע אָן דאָן פֿאַלק אויפֿגעטראַגען האַטטע, אויסגערע. דעט, ערגריפֿען איהן דיא פֿריסטער, דיא פֿראַפֿעטען אונד דאָן פֿאַלק, אונד שפּראַכען: דוא מוסט שטערבען! [ט] וואָרום ווייזאָגעסט דוא אים נאָמען נאָט. טעס, דאָס דיזער טעמפעל גלייך שילה, אונד דיזע שטאַרט צערשטעהרעט אונד אונבעוואָהנט ווערדען ווירד? אַלזאָ ליף דאָן גאַנצע פֿאַלק געגען ירמיהו אים טעמפעל צוואַממען. [י] אַלס דיא רייכערעהע פֿאַן יהודה דיס הערטען, בעגאַבען זיא זיך אויס דעם קעניגליכען פֿאַללאַסט אין דען טעמפעל, אונד זעצטען זיך אין דען נייען

ב א ו ר

רחוק, ולא ידעתי פירש נבחר. [לז] ונדרטו, ונכרתו, כמו שדר ער מואב נדמה. (לח) עוב, הקב"ה, ככפיר סכו, ככפיר העוז סכו מאחסור הטרף, כן עוב הוא יתברך את בית מקדשו ממחסור עובדי עבדו, כי היתה ארצו שמה וישראל גלה. מפני חרון היונה, פירשו המכרסים, מפני חרון חרב האויב האונם, כמו ולא יוכו נשיאי עוד את עמי, וכן כל לאן יונה לאן עוסק וריצון יחמם. ומפני חרון אפי, של הקב"ה.

כו (א) בראשית. פרשה זו הנאמרה ארבע שנים קודם לפרשה שלפניה, כוללת תוכחת ירמיה לישרא שיסובו, ואזהרה אס לא יסובו יחרב הבית והעיר; ואיך תפשוהו הכהנים והכנאים וכל העם להמיתו, אך שרי יהודה, ונפרט אטיקס בן אפן הצינו עליו והכילוהו. ופסוקי

תרגום אשכנזי

ניוען גאָטטעסטהאַר . [יא] נון טרוגען דיא פרישטער אונד פראָפֿעטען איהרע
 קלאַגע דען רייכסרעטהען אונד דעם פֿאַלקע פֿאַר , אונד שפראַכען : דיזער מאַן
 האָט דען טאָד פֿערשולדעט , ווייל ער געגען דיא שטאַט דאַן געווייזאָגט האָט , וואָס
 איהר מיט איירען אייגענען אַהרען געהערט האָבט . [יב] ירמיהו אַבער פֿעראַנט
 וואַרטעטע זיך פֿאַר דען רייכסרעטהען אונד דעם פֿאַלקע אַלזאָ : דער עוויגע האָט
 מיך געזענרעט , געגען דיזען טעמפעל אונד דיזע שטאַרט דאַן צו ווייזאָגען , וואָס
 איהר געהערט האָבט . [יג] כעסערט אַלזאָ איירע וועגע אונד האַנדלונגען , גע-
 האַרעט דער שטיממע דעם עוויגען איירעם גאָטטעס , זאָ ווירד ער זיך דעם איבעלם
 גערויען לאַססען , וואָמיט ער אייך געדראָהעט האָט . [יד] וואָס מיך כעטריפֿט ,
 זאָ בין איד אין אויערן הענדען , פֿערפֿאַהרעט מיט מיר וויאָעס אייך גוט אונד וואָהל
 דינקט . [טו] נור וויססעט ! ווען איהר מיך טערטעט , זאָ לאַדעט איהר אויף אייך ,
 אויף דיזע שטאַרט אונד איהרע איינוואָהנער אונשולדיגעס כלוט ; דען עס איזט
 וואַהרהייט , דאַס מיך דער עוויגע געזענרעט , אייך יענע וואַרטע פֿאַרצוטראַגען .
 [טז] הירוויף זאָטען דיא רייכסרעטהע אונד דאַן גאַנצע פֿאַלק צו דען פריסטערן
 אונד פראָפֿעטען : דיזער מאַן איזט ניכט דעם טאַרעס שולדיג , דען ער האָט אים
 גאַמען דעם עוויגען אונרעם גאָטטעס צו אונס גערעדעט . [יז] אויך טראַטען איי-
 ניגע פֿאַן דען עלטעסטען דעם לאַנדעס אויף , אונד שפראַכען צו דער גאַנצען פֿער-
 זאַממלונג : [יח] מיכה דער מורשתי ווייזאָגט צור צייט חזקיהו'ס , קעניגס פֿאַן
 יהודה , אונד שפראַך איינסט צו דעם גאַנצען פֿאַלק יהודה : זאָ שפריכט דער
 עוויגע צבאָות : ציון זאָלל וויאָ איין פֿעלד געפֿלוגט , ירושלים איין שטיינהויפֿען ,
 אונד

ב א ו ר

ופסוקי הפרשה הזאת הם קלי הנכה , ואינם נריכים באור , וכן שתי פרשיות שלאחריה .
 (ה) על וכו' , א דברי הנביאים . (ז) כשלה , כשלקחו פלשתים את ארץ האלים במלחמה
 נסרנו משכן שלה . (יח) לעיים , לנלים , לתלי עמר . ובמיכה (ד' יב) כאשר עין ,
 במילוף

מכלל יוסי

כי מלאו ימיכם לעבד , ומלאו גם כן ימיכם לבא תפוזותיכם , כלומר באו ימיכם לטבוח ולגלות .
 (לו) ויללת . בשוא או' וחי' ד' בקריאת בן נפתלי , ובחילוק הו' וגו' הו' ד' בקריאת
 בן אשר , וכן במכלל בן הוא , לקריאת בן אשר הו' בחירק והו' ד' נחה , והניחו הו' ד' אף על
 פי שאינא אשית , והטילו תנועתה על אות השמש , שמפשו ויללת , ובמקנת הכנסת אות
 מבחתי בהפך , כמו שקורא גם כן בנפתלי בקריאת (תהלים מ"ה) , בנח הו' ד'
 וחי' ד' נ"ת , וכן קורא בן נפתלי בכל הו' ד' מינעת בחירק , ומה שלפניה נשא , שמניח הו' ד'
 ומטיל החירק במה שלפניה , כמו (דברים י') ליראה , לירעאל (מלכים כ"א) ,
 בירעאל (שם) , מניח הו' ד' ומניע הלמוד : יחב"ת בחירק .
 אדירי . פירשו , הרועים הגדולים . מרעיתם , הוא שם לצאן עממן , או יהיה
 על מקום המרעה . כמו שאמר אחריי : וכדמונאות השלים . (לו) ונרמו . מנכין נפעל ,
 ענין שתיק או כריתה , כמו (ירמיה מ"ח) גם מרמן תדומי . גאות . שרשו טה , והומרה
 הו' ד' באל"ף . (כח) סכה . הראו סכתו , כי הנפרד סכה . או יהיה הנפרד סך , בפלס
 יא , יאמר ממונסכו , בשקל עוני . היונה . ענין האונאה ידוע , והוא ענין קצת מיון אחרים

בפתח שער יהודה החדש : [יא] ויאמרו הכהנים ודבכאים אל-
 השרים ואל כל העם לאמר מי שפטמות לאיש הזה פיגבא אל-
 העיר הזאת כאשר שמעתם באזניכם : [יב] ויאמר ירמיהו אל-
 כל השרים ואל כל העם לאמר יהוה שלחני להנבא אל הבית
 הזה ואל העיר הזאת את כל הדברים אשר שמעתם : [יג] ועתה
 הוסיבו דרפיקם ומעלליכם ושמוני בקול יהוה אלהיכם וינחם
 יהוה אל הרעה אשר דבר עליכם : [יד] ואני הנני בידכם עשוי
 לוי פטוב וכישר בעיניכם : [טו] אך וידע הדעו פי אסממתים
 אתם אתי כידם נקי אתם נתנים עליכם ואל העיר הזאת ואל-
 ישביה פי באמת שלחני יהוה עליכם לדבר באזניכם את כל-
 הדברים האלה : [טז] ויאמרו השרים וכל העם אל הכהנים
 ואל הנביאים אין לאיש הזה מן פטמות בישם יהוה
 אלהינו דבר אלינו : [יז] ויקמו אנשים מזקני הארץ ויאמרו אל-
 כל קהל העם לאמר : [יח] מיכיה יתיר המורשתי היה נבא בימי
 חזקיהו מלך יהודה ויאמר אל כל העם יהודה לאמר כה אמר
 יהוה צבאות ציון שדרה התחרש וירושלים עינים תהיה והר הבית

לבמות

ר ש י

צית אלהינו עמו שברו חילו של נבוכד נר שער היוצתי וחזר נדקיהו ותקנו וחדשו
 לכך נקרא חדש : וישמעו שרי יהודה : שהפסו נביאי השקר והכהנים את
 ירמיהו : (יח) מיכה המורשתי : דמן מרישה : עינים גלים : (יט) ויחל :

לשון

מכלל יופי

דרך מקט ומוכר, או צולתו, מדעת ואלא מדעת וחדעת כמו זה, ופירושו, סרנ האויב
 האונסת אותם, וכן ולא ונועד כפיזו את עמי (יחזקאל ל"ה).
 בו (ה) על דברי עבדי הנביאים. כמו אל דברי, וכן (שמואל ב') וילך אל קנה
 הרמתה על ביתו, כמו אל ביתו, והדומים לו. גבות. בלא אל"ף ונכתב בור"ד כבעלי
 ה"א. בשלו. הרחשון תוכנה"ח, וזה צ"ו, ושניהם חסרים. (יח) עינים. שרשו עיה
 בפלס חף כרי יטרות עב (איוב ל"ז), מן רוח, ענין סרנה ושמה. או פירושו גלים, והכל
 אחד, כי הסרנה לגלים. ותרנס יונתן והיתה בכל לגלים : ליגרון, ותרנס לעי השדה :
 ליקרא חקלא. (כ) וגם אישה היה מתנבא. דכרי העם, שרבו להמית את ירמיהו, כלומר
 א טו א

ירמיה כו כו

לבמות יער: [יט] ההמת המתהו חוקיהו מלך יהודה וכל יהודה
הלא ירא את יהודה ויחל את פני יהוה וינחם יהוה אל הרעה
אשר דבר עליהם ואנחנו עשים רעה גדולה על נפשותינו:
[כ] וגם איש היה מתנבא בשם יהוה אוריהו בן שמעיהו מקריית
היערים וינבא על העיר הזאת ועל הארץ הזאת בכל דברי
ירמיהו: [כא] וישמע המלך יהויקים וכל גבוריו וכל השרים
את דבריו ויבקש המלך המיתו וישמע אוריהו וירא ויברח ויבא
מצרים: [כג] וישלח המלך יהויקים אנשים מצרים את אלנתן
בן עכבור ואנשים אחרים אל מצרים: [כד] ויצאו את אוריהו
ממצרים וביאהו אל המלך יהויקים ויברחו בחרב וישלח את
גבלהו אל קברי בני העם: [כה] אך יר אחיקם בן שפן היתה
את ירמיהו לבלתי התאחו ביד העם להמיתו:

כו [א] בראשית ממלכת יהויקים בן יואשיהו מלאו מלך יהודה
היה

ר ש י

לשן חפלה: ואנחנו עושים רעה גדולה. חס נהרוג אותו: (כ) וגם חס
סיה מתנבא. מי שאמר זו לא אמר זו עד כאן דברי נדויים ועמודי רשעים שהיו
חס ואמרו וגם חס מתנבא וגומר כסם שאוריה נהרג יורג ירמיה כך מפורש
בספרי:

כו (א) בראשית ממלכות יהויקים. שלש שנים לפני שמוך נבוכד נצר נתנבא
עליו

מכלל יופי

מה עדות זו, הנה גם חס היה מתנבא וגו'. (כא) וירא. ביר איתן, וירד הרשע כעלמת
מהמכתב. (כב) אלנתן. מלה אחת היא. [והרד"א כתב, שגם אלו דברי חזקוני שרבו
להכיל את ירמיהו, והביאו שני משלים, האחד ממיכה המורשת, שניבא רעות לפני חזקיהו
ולא המיתו חזקיהו, אבל חלה פני אלהיו, וינחם ה' על הרעה, ומפני זה שלום ואמת היה
בימיו. והמשל השני עשו מאוריה, שנבא גם כן רעות בימי יהויקים, והוא לא חלה פני אלהיו,
ולא שנ נתנבא, אבל רדף אחריו הנביא, עד שהרגו נהרג, ולכן היה תכלית חזקיהו למלך
שנים רבות ולמות בכבוד והצלחה. והיה סוף יהויקים, שקצר ימיו במלכותו, והגלה בבליה
ומת בדרך, וקבורת חמור נקבר סחוב והשלך מהלאה לשערי ירושלים, ולכן ראוי שנקח מזה
לימוד ולא נרע לירמיהו אבל נשוב נתנבא כדבריו. ויתכן לומר, כי כל זה הענין היה בימי
יהויקים, וחזקוני עשו טענה להכיל את ירמיהו, ממיכה המורשת שנבא בימי חזקיהו ושה
שומר וגם חס היה מתנבא, הוא ספור דברי הנבואה מענין אחר, כמו זה שאירע גם כן בימי
יהויקים, ואמר, שבימי נבא ירמיהו רעות, ותפשו אותו הכהנים והנביאים וכל העם לאמר
מות